

REPORT: ODBORNÁ STÁŽ V BERLÍNĚ, PROJEKT “CASVISITS SCHOOLS” S PODPOROU ERASMUS + ČESKÉ ASOCIACE STREETWORK, Z. S.

Účastníci stáže:

- Martin Dolniak, Nízkoprahový klub Pavlač, Ratolest Brno, z.s.
- Tereza Kašová, Nízkoprahový klub Likusák, Ratolest Brno, z.s.
- Andrea Mikutowská, NZDM Lavina, Armáda spásy v ČR, z.s.
- Lucie Moravčíková, NZDM v Blansku, Společnost Podané ruce o.p.s.
- Kateřina Báňová, Proxima Sociale o.p.s

Termín stáže: 4.10. - 8.10. 2021

ÚVOD

Odborná stáž proběhla ve dnech 3.10. - 8.10. 2021 v berlínské organizaci Gangway e.V.; stáže se zúčastnilo celkem pět pracovníků z České republiky. Spolková republika Německo je federativní republika, tudíž Berlín existuje samostatně jako jedna spolková země. Je důležité pochopit, že Berlín se v rámci sociální politiky řídí zákony, které ale mohou být odlišné v jiných spolkových zemích. Politická reprezentace tak výrazně ovlivňuje to, jakým způsobem tyto organizace fungují. Momentálně zde systém ovlivňuje politika sociálních demokratů a zelených, která více podporuje sociální služby a vnímá jejich význam a přínos pro společnost. Sociální služby v jiných částech Německa (zejména ve východní oblasti) jsou dle pracovníků často podfinancované a zaměstnanci jsou špatně placení. Na venkově není streetwork dostatečně pokryt. Nestátní neziskové organizace (NGO's) jsou financovány městem a berlínskými obvody a malá část je hrazena donátory.

Gangway se zaměřuje pouze na terénní sociální práci a funguje zde čtyřicet let. Zaměstnává asi 120 lidí; jedná se o největší streetworkovou organizaci v Evropě.

Ředitelka organizace působí ve své funkci snad celých čtyřicet let a významně přispěla k tomu, aby si sjednala dobré pracovní podmínky pro organizaci a pro zaměstnance. Velmi dobře komunikuje své potřeby s představiteli města. Ve vedení organizace je ředitelka a tři lidé v rámci managementu. Zaměstnanci v týmech pociťují důvěru od vedení a mají poměrně dost svobody v tom, jak pracují. Pracovníci si mohou přizpůsobit pracovní dobu efektivitě své práce; pracovní doba celkem činí 39,4 hodin týdně na 1,0 úvazek. Užitečné je, že pouze jedenkrát ročně píše statistický report, který popisuje co se ve službě během toho roku dělo; co se povedlo a vymezuje plány do budoucna. Gangway vypracovává jeden report za celou organizaci.

V organizaci mohou s cílovou skupinou pracovat nejen sociální pracovníci či sociální pracovníce, ale i jiné profese jako “educators” (zřejmě jsou tím myšleni vychovatelé). Primárně jsou zde ale zaměstnaní sociální pracovníci a typ vzdělání se odráží ve výši platu. Dle platného zákona musí mít pracovníci vzdělání či kurzy, aby mohli být “streetworkery”. V opačném případě mají nižší plat.

Gangway pracuje s mladými lidmi od 14 do 27 let. Organizace ale pracuje i s dospělými; jedná se celkem o čtyři týmy, ale ty jsou placené z jiných zdrojů. V rámci organizační struktury zde působí dvanáct týmů podle jednotlivých obvodů v Berlíně. Část zvaná Mitte je největší (žije zde 40 - 50 tisíc lidí; má proto dva týmy). Každý obvod je v něčem specifický; např. ve východním Berlíně je větší hustota obyvatel a ne tolik kulturních možností; žije se zde “hodně na ulici”. Západní Berlín vznikl spojením původních vesnic v 19. století a je zde více menších center, cizinců a komunit. V části zvaná Treptow-Köpenick žije mnoho sociálně-znevýhodněných lidí, ale také je to oblíbený obvod studentů nebo lidí žijících alternativním způsobem (tzv. “hipsterů”). Berlín jako kulturní centrum pulzuje a časem se proměňuje to, co je zrovna “cool” a co ne.

Gangway neprovozuje žádné “kluby” (tedy NZDM) pro klienty, jako to bývá zvykem a propojené s ambulantní službou v České republice. Spolupracuje ale s organizacemi, která tato zařízení provozují. Základní principy, kterými se řídí pracovníci, jsou dobrovolnost, anonymita, zmocňování klientů, nespolupráce s policií, a pokud si to klient přeje, pracovníci mohou spolupracovat s rodiči. To je poměrně podobné principům, jakými se řídíme v České republice.

V Gangway v některých obvodech hodně pracují s mladými lidmi arabského nebo tureckého původu. Pak se poměrně těžce shání streetworker ovládající cizí jazyky (kromě němčiny a angličtiny). Od roku 2015 je ale práce s cizinci více zanesena v zákonech. S klienty často řeší témata rasismu a xenofobie.

V rámci Gangway působí projekty specificky zaměřené na nějakou oblast:

Street college

Určena mladým lidem, kteří mají potíže s dokončením vzdělání, případně školu nedokončili. Mohou si ji dokončit mimo systém, jinak by neměli žádný certifikát a pak i potíže na trhu práce. Mohou si vybrat, jestli chtějí podporu třeba v matematice. Cíle spolupráce vychází z individuálních potřeb klientů. Více z dobré praxe popsáno níže.

JobInn

Jedná se projekt, kde pracovníci pomáhají klientům s přípravou na zaměstnání: mohou pomoci s vytvořením CV, či s hledáním vhodného zaměstnání.

SPOLUPRÁCE S DALŠÍMI SUBJEKTY

Gangway spolupracuje s různými subjekty, organizacemi nebo institucemi. Pořádá workshopy v rámci svého obvodu, nebo setkání nad různými tématy z praxe (např. týkající se návykových látek apod.). Dle pracovníků mají dobře nastavenou spolupráci. Hůře ale hodnotí spolupráce se školou, o čemž se budeme více zmiňovat v závěru textu.

Pracovníci mohou klienty doprovázet na úřad práce, policii či “německý OSPOD”. “Youth law” (“*Protection of Young Persons Act* / tedy zákon o sociálně-právní ochraně dětí) se v Německu dělí na práci s mladými lidmi v klubech a na sociální práci s mladými lidmi. *Youth Welfare Office* (neboli “český OSPOD”) podléhá Federálnímu státu Berlín. Pokud pracovníci vidí, že na dítěti probíhá násilí, jsou povinni to tomuto orgánu nahlásit. Tento orgán pak sám prošetřuje případ a rozhoduje, zda je nutné kontaktovat i policii. *Youth Welfare Office* je zodpovědný za osoby do 18 let (zejména za podmínky bydlení a vzdělání). Streetworkeri s nimi spolupracují, když klienti žijí na ulici nebo u někoho v “bytech” (tzv. “open-flats”).

Dále spolupracují s *Crisis Intervention Centre* (krizové intervenční centrum) v případě, když jsou klienti akutně ohroženi. Klienti tam mohou jít, nemusí si hned vyřizovat bydlení. Pokud pracovníci řeší potíže týkající se klientů nad 18 let, tak v případě nutnosti s nimi mohou výše zmíněné instituce pracovat maximálně do jejich 21 let. Sociální systém pro dospělé ale už nemá povinnost jim pomoci.

SDÍLENÍ DOBRÉ PRAXE A ZKUŠENOSTÍ

V této části reportu budou podrobněji uvedeny zkušenosti z jednotlivých dní.

STREET COLLEGE

Street college byl původně založen jako projekt na 3 roky, financován z privátních zdrojů a od ledna 2022 bude pravděpodobně dotován finančně vládou. V rámci tohoto projektu pracovníci podporují mladé lidi, aby dokončili školu; např. tak, že je připravují na zkoušky. V Německu funguje ale jiný systém vzdělávání (*10th grade = secondary school*). Klienti si mohou vybrat studijní obor, a pokud se cítí připraveni, tak jdou ke zkoušce (ty probíhají dvakrát ročně). Nejčastěji se jedná o klienty žijící na ulici, o děti traumatizované školním systémem; mladé matky či o uprchlíky (neumí dostatečně německy; často jde o uprchlíky původem ze Sýrie nebo z

Afghánistánu). O projektu neví celý Berlín, jelikož není tak zpropagovaný (nemají na to kapacity), ale chodí sem děti a mladí lidé z celého Berlína i mimo něj. Přichází si sem popovídat, poznat nové lidi a prostředí. Klientům se dle poptávky otevírají různé lekce (musí být min. tři lidi na otevření kurzu) a jedná se např. o: psaní písní, produkce elektronické hudby, zpěv, audio, film, herectví, kreslení, grafický design, "image building" (když se chtějí stát influencery na sociálních sítích). Pořádají rovněž letní kempy pro klienty.

Spolupracují také s vězením pro mladistvé či s NY Bronx connection¹; pořádají výměnné pobyty a probírají témata jako např. rasismus apod. Dále do tohoto centra chodí pravidelně i politici diskutovat o školním systému a o nutnosti jeho změny. Street college kombinuje školu, práci s mládeží a kulturní práci, což je poměrně složité na financování. S klienty nemají žádný kontrakt, do kurzů se zapisují prostřednictvím formuláře online. Vytváří ale denní statistiky, kde se dokumentují aktivity, případné konflikty a jejich řešení či skupinové rozhovory. Většina dětí úspěšně složí první stupeň a pár lidí neudělá druhý stupeň, ale každý nakonec dostane nějaký stupeň vzdělání. Zaměstnávají tři lektory na DPP, kteří zde nedostávají tolik peněz jako by měli za individuální výuku jinde a dále spolupracují hodně s dobrovolníky. V Německu je možné po škole pracovat rok jako dobrovolník a být placen z veřejných zdrojů. Jednou týdně probíhá v centru důležitá reflexe práce s dětmi společně s lektory, dobrovolníky a je to zaměřené na osobní růst. V centru není stanovena přísná hierarchie - každý dělá v tom, v čem je schopný dle svého uvážení.

SPOLUPRÁCE SE ŠKOLOU A S KLUBEM - OBLAST Hohenschöhausen

Grüner Campos Malchow (školní sociální práce) / oblast Hohenschöhausen

Jedná se o největší školu v Berlíně čítající 1700 žáků. Je zde však ale pouze tým devíti lidí, z toho jsou čtyři sociální pracovníci a pět "educators", kteří se více zaměřují více na volný čas. Pracují hodně na základě systemické terapie; někteří mají výcvik a někteří jen základy. Pracovníci s terapeutickým výcvikem pracují s dětmi jen poradensky; bohužel na terapie pro žáky není čas.

---

¹ <https://www.bcc.cuny.edu/> Bronx Community College (BBC)

Podle sociální pracovníce by bylo vhodné, aby mělo každé dítě sociálního pracovníka řešící jeho každodenní život a terapeuta na specifické problémy, což je vhodné při práci s traumaty. Hodně žákům doporučují návazné služby z oblasti psychologie a terapie. Ve škole je kavárna, kde působí sociální pracovníci a je určena žákům a učitelům. Dále je zde místnost pro poradenství, pokud chtějí žáci něco individuálně řešit, či se zde odehrávají praktické lekce v kuchyni kavárny. Snaží se pracovat jako tým; nemají přesně rozdělené kompetence, ale vše je dle potřeb dětí. Pořádají týmové konference, kde je přítomen učitel, ředitel a sociální pracovník třeba v případě, když nějaké dítě nechodí do školy. Školní psycholog ve škole nepracuje.

Zaměstnavatelem sociálního týmu je sociální služba; obvykle také pracují v rodinách. Škola na pracovníky získává finance od města a škola rozhoduje, komu tyto finance poskytne (může jim např. po roce ukončit spolupráci). Mají zde např. projekty jako "young carers" což je určeno dětem, kteří se musí starat o nemocné rodiče (ať už fyzicky nebo psychicky) a je to jako podpora, aby o tom děti mohli s někým mluvit. Nejprve vzdělávají učitele, aby byli schopni ve třídě takové dítě rozpoznat, a posléze kontaktují sociálního pracovníka. Ve škole bývají preventivní týdny, ve kterých jsou pozvány externí organizace či instituce a probírají se témata např. týkající se drogové prevence. S externisty konzultuje čím dál více učitelů. V době, kdy byla omezení kvůli pandemii covid-19, škola poskytovala doučování dětem ze sociálně-znevýhodněných rodin.

Fullhouse (youth center)

Klub pro děti a mladé lidi (podobně jako v České republice NZDM) jsme navštívili jen na krátkou chvíli. Pracovník nám v krátkosti ukázal prostory klubu (včetně kuchyně, posilovny nebo opravný kol) a vysvětlil, jak klub funguje. Zdá se, že na velmi podobných principech a hodnotách, ve kterých fungují i kluby v České republice. Pracovník klubu sdílel svou zkušenost během pandemie covid-19, kdy vznikla různá opatření. Klienti byli nuceni se registrovat a nosit ochranu nosu a úst, což některé klienty odrazovalo (došlo tedy k úbytku klientů). Klub je strategicky umístěn v těsné blízkosti školy, ale spíše než žáci zmíněné školy jej navštěvují děti a mladí lidé bydlící v okolí. Některé kluby se během covidu rozhodly, že budou zavřené a budou pořádat spíše komunitní akce venku.

SPOLUPRÁCE SE ŠKOLAMI ZE STRANY GANGWAY

Gangway v rámci spolupráce realizovali workshopy sociálních dovedností (např. oblast prevence násilí) pro sedmé až osmé třídy základní školy. Gangway by rádi získali více finančních prostředků a jednoho pracovníka navíc. S tímto projektem začali, ale zjistili, že je obtížné přenést zkušenosti z terénu do školního systému (zejména princip dobrovolnosti). Děti si například často myslely, že jsou to učitelé. Nakonec workshopy ale přehodnotili a nyní pravidelná spolupráce skončila. Původně chtěli jedenkrát za měsíc kontinuálně chodit do tříd. Školy jsou vděčné, když kdokoliv zvenčí přijde s nějakou aktivitou pro žáky. Do projektu bylo vloženo hodně energie, ale výsledek nebyl příznivý. Vytvářeli např. skupinové preventivní aktivity, ale v prostorách školy bylo těžké s nimi zkušenost reflektovat tak, aby bylo vytvořeno dostatečně důvěrné prostředí.

Spolupracují se školami jinak: se sociálními pracovníky, nebo dělají workshopy pro děti, které o to mají zájem např. v klubu, ale až po škole. Stejným způsobem spolupracují právě s kluby, pokud mají klienti zájem o nějaké téma. Dobrou praxí byla např. jedna z preventivních aktivit, kdy mají pracovníci připravený vak s imitacemi různých návykových látek a děti si je náhodně vytahují z tašky a pracovníci se doptávají, co si vytáhli, a co to pro ně znamená; jaký z té věci mají pocit. Další z věcí, co Gangway ve spolupráci dělá, jsou různé výjezdy s klienty, preventivní dny nebo prezentace služby na školách podobně jako to dělají služby v České republice.

SPOLUPRÁCE S BERLINER JUNGS

V Berliner Jung (samostatné organizaci) jsme se setkali s pracovníky, kteří pracují se sexuálně zneužívanými chlapci, respektive mají zkušenost s nějakým typem sexuálního násilí. Ve většině případů se jedná o podezření. Organizace se snaží spolupracovat s dětskými domovy, uprchlickými tábory, s kluby a jinými subjekty. Pracovníci zdůraznili význam své činnosti, jelikož se sexuální násilí většinou spojuje s dívkami, nikoliv s chlapci. Součástí jejich práce je tedy i nabourávání tohoto stereotypu a také detabuizace problematiky sexuálního zneužívání u chlapců. Sexuální zneužívání se často u klientů projevuje zvýšenou agresivitou, nemluvností a

celkově souvisí se změnou v chování. V případě potřeby se tito chlapci mohou ozvat organizaci. Pracovníci realizují rovněž workshopy a poradenství v rámci svého obvodu, které jsou určeny profesionálům (učitelům, sociálním pracovníkům apod.).

Další tři berlínské obvody mají pro organizaci extra dotace a také dalšího pracovníka; jsou jediní, kteří s chlapci v Berlíně takto pracují. Pracovníci zpravidla jezdí za klienty sami. Podobný projekt vznikl i pro dívky, je o něco známější. Vytváří preventivní aktivity, např. sexuální edukaci ve školách, v klubech nebo v uprchlických táborech. Smyslem je vysvětlit, že na jakýkoliv akt se sexuálním podtextem je třeba mít souhlas. V České republice podobný typ edukace dělá organizace *Konsent*.

Berliner Jungs byl původně projekt v devadesátých letech, který pracoval zejména s ohroženými dětmi (s prostitutky na ulicích). Poté v rámci univerzitního výzkumu se zjišťovala zkušenost mladých kluků na ulici se sexuálním násilím a obtěžováním. Zjistili, že mnozí z chlapců jsou konfrontováni s tímto tématem. Dle každoroční statistiky se tento počet mladých chlapců zvyšuje, což zřejmě souvisí i s tím, že se o tématu více ví a více mluví. Chlapci zažívají sexuální násilí v institucích (v církvi, ve škole apod.). Řešili jsme také téma spolupráce s policií. Dle pracovníků je někdy lepší s policií nespolupracovat, ale někdy si to dítě samo přeje. Setkání s policií probíhá zpravidla dvakrát ročně. Dle pracovníků většinou při prošetřování sexuálního násilí není dostatek důkazů, obvykle je potrestaných pouze 2 % z nich. Hrozí zde riziko retraumatizace dětí a celý proces vyšetřování trvá i roky. Berliner Jung ani dítě často nemají informace o jeho průběhu a žádnou kontrolu nad ním, pokud případ předají policii. V Berlíně existují tzv. "open flats", což jsou byty, kde mohou děti a mládež přebývat či bydlet se svolením majitele/pronajímatele (dospělá osoba), ale pobyt v těchto bytech s sebou nese mnohá rizika (sexuální zneužívání, užívání návykových látek).. Například se stalo, že si nějaký muž vzal na byt dospívající a docházelo zde k užívání návykových látek a tito mladí lidé chodili zároveň i do klubu. Sociální pracovníci poté informovali Berliner Jungs. Pracovníci mnohdy řeší komplikované případy, kdy děti neví, co mají dělat, jsou chudé a nikoho ve svém okolí nemají. Některé o tom nechtějí ani mluvit, protože mají strach z policie a z problémů.

Pracovníci mají oznamovací povinnost jen v případě, pokud se dozví o důvěryhodném plánování trestného činu, nikoliv to, co se již stalo (což je rozdílné v České republice). Pachatelé mohou být v Německu potrestáni až 30 let po trestném činu; v případě sexuálního násilí je ale obtížné to dokázat.

Sexuální edukace probíhá například prostřednictvím divadla, kde se dobře navazuje vztah s dětmi a zažijí si, jak je těžké říct dospělému člověku, co se děje. Děti se naučí, že mohou říct ne, odejít nebo si říct o pomoc. Je důležité, aby věděly, že nejsou vinné tím, co se děje. Berliner Jungs ostatním organizacím říkají, že je možné jim prostě zavolat, pokud vnímají, že je nějaké dítě v nepohodě. Nespolupracují se svépomocnými skupinami, kterých je dle pracovníků v Berlíně docela dost. Oběti se samy v organizaci organizují a probíhá zde i poradenství pro rodiče. Pokud chce pracovník působit v této organizaci, je třeba, aby se jednalo o streetworkery, sociální pracovníky a podstoupit kurz zaměřený na práci s traumatizovaným dítětem. Nejedná se ale o terapeutický výcvik. Interní pravidlo říká, že pouze pracovníci, kteří podstoupili tento kurz, mohou provádět poradenství v oblasti sexuálního násilí a ti ostatní pracovat na sexuální edukaci. V rámci vykazování se píše pouze roční report o třiceti až čtyřiceti stranách; práci si mohou více přizpůsobovat.

STREETWORK

Nedílnou součástí stáže byl příklad dobré praxe - streetwork. Zásadou je, že pracovníci chodí ve dvou. V České republice si to služby určují různě, ale doporučení skutečně je, aby terénní práci zajišťovali spíše dva pracovníci společně. V Berlíně jsme absolvovali "walking tour" v rámci oblasti zvané Neukölln. Nejednalo se ale o příklad přímé práce s klienty. Tento distrikt je známý svou diverzitou; žije tu mnoho lidí různých etnik a národností a zároveň i mnoho umělců. Jedná se o poměrně oblíbenou část Berlína. V rámci distriktu jsme prošli různá neformální místa, kde se mohou vyskytovat děti a mladí lidé. Bylo nám řečeno, že zejména mladší děti, které se osamoceně pohybují ve městě, se cítí ohroženy jinými skupinami lidí (např. lidmi pod vlivem návykových látek). Z toho důvodu mnoho dětí nejezdí třeba metrem.

STREETWORK Treptow-Köpenick

Dalším příkladem dobré praxe byl streetwork v oblasti Treptow-Köpenick. V rámci něho funguje tzv. "Fan project", kdy každý fotbalový klub v Německu v první, druhé a ve třetí divizi musí mít tým asi třech sociálních pracovníků. Zde to vzniklo v roce 2014. Každý velký klub má svůj tým a tyto týmy mediují procesy s policií. Dochází k postupné deeskalaci konfliktu. Týmy pracují se skupinami tzv. ultras fanoušků (navštěvují s nimi i jiné části města a jsou na akcích pro mladé). Fans za nimi mohou přijít na stadionu. Projekt je financovaný německou ligou a v jiných německých městech je to financováno obvykle na třetiny: město, liga a spolková země. Fans poté sami pracovníky kontaktují a zvou je na různé akce. Fanoušci, tedy tato cílová skupina, jsou hlavně sociálně-znevýhodnění Němci (majorita). Lidé, kteří jsou ohroženi chudobou, jsou vytlačováni do okrajovějších částí města.

V tomto distriktu je mnoho "zapomenutých a opuštěných míst" (jako je bunkr, tunel apod.). Mladí lidé tu experimentují s návykovými látkami. Gangway má pro klienty každý pátek odpoledne na dvě hodiny pronajatou tělocvičnu ve škole (dělají sportovní akce, především v zimě). Mladí lidé ve věku od 18 do 27 let nedostávají speciální pomoc od vlády, mají méně příležitostí dostat finance od úřadu práce než ti, kterým je méně než 18 let. Zdejší tým zde pracuje momentálně s asi čtyřmi většími skupinami a asi dvacet lidí mají na individuální podporu. Některé týmy pracují s více skupinami a s komunitami. Výsledkem jejich práce byl například street fotbalový turnaj s Neuköllnem. Normálně by se tito "fans" spolu vůbec nesečkali (v Neuköllnu je totiž hodně cizinců). Jednou také vzali s sebou klienta, který se chová extremisticky na výlet do Neuköllnu, aby "viděl cizince na vlastní oči". Klienti se často nepodívají ani za hranice svého obvodu, nemají osobní zkušenost. Případně berou klienty na výlety do zahraničí, aby zažili, že jsou "sami cizinci".

ZÁVĚR A POROVNÁNÍ

Odborná stáž v Berlíně byla skutečně přínosnou zkušeností, která vyjevila některé rozdílnosti nebo i společně žitou praxi. Domníváme se, že přístup, jak pracují s klienty; jaké jsou zásady a principy sociální práce, jsou prakticky obdobné. Rozdílů jsou ale v kontextu, v jakém pracují; tedy jaký je sociálně-kulturní kontext a politická situace v dané oblasti. Sociální práce v České republice je veřejností poměrně kritizována, nejedná se o profesi, která by byla prestižní, dobře ohodnocená (finančně či symbolicky). Klienti, ale i sociální pracovníci či pracovníce v Česku, se mohou cítit stigmatizováni a nepodpořeni ze strany společnosti. Vnímáme, že v Česku je nižší míra důvěry v rámci systému sociální politiky a nástroje jsou zatíženy nejasným financováním či přílišnou byrokracií a administrativou. Bylo přínosné sdílet spolupráci s dalšími subjekty; zejména nás zaujala organizace Berliner Jungs, která je svým zaměřením docela jedinečná, ale vychází to také z toho, v jak velké oblasti působí. Zajímavostí bylo, že je zde rozdílná legislativní úprava, pokud se pracovníci v Německu dozví o nějakém trestném činu. Jsou povinni hlásit pouze přípravu.

Berlín a jednotlivé obvody se těší větší míře důvěry ze strany veřejnosti, a tím i větší míře svobody z hlediska naplňování práce. Čeští sociální pracovníci a pracovníce musí pečlivě evidovat a důsledně vykazovat každý kontakt s klientem; neustále si svou práci obhajovat. V Česku je oblast sociální práce podfinancovaná; podpora ze strany politické reprezentace nižší. V Berlíně jsou zastoupeni v politice sociální demokraté a zelení, kteří výrazně tuto oblast podporují. Gangway je ale velká organizace s dlouholetou tradicí a pracovníci sami zdůraznili, že tuto pozici si vydobyla tamní ředitelka. Pracovníci poukazovali na to, že město, ve kterém působí, je multikulturní a velmi rozmanité. V Německu jsou ve větší míře zastoupeni další etnické menšiny, migranti či žadatelé o azyl. Česká republika má nastavenou poměrně restriktivní migrační politiku a tato rozmanitost se zde vyjevuje v mnohem menší míře. Česká společnost je poměrně nepřátelská vůči cizincům a také k menšinám, které na území České republiky žijí již přes několik generací (například Romové, ale s předsudky se setkávají i Ukrajinci, Vietnamci a další). Především Romové jsou v Česku výrazněji ohroženi chudobou a nedostatečným přístupem ke vzdělání či ve velkých městech segregací. Pracovníci ale zmiňovali, že i jejich klienti se setkávají s různými předsudky, stereotypy nebo s xenofobií.

Bylo opravdu pozitivní vnímat, že v Berlíně je sociální práce na takové úrovni, a že se pracovníci plně na práci s klienty soustředí (méně právě na administrativu). Jistě ale i oni čelí různým výzvám, jak jsme se přesvědčili při návštěvě jedné z místních škol. Na základě praxe je poměrně obtížné si vhodně nastavit spolupráci se školou, jelikož sama škola a systém vzdělávání může být v některých ohledech "zkostrnatělý". Odborné stáže ale dávají naději a také smysl, že sdílení zkušeností a dobré praxe je jednou z cest, na kterou se všichni aktéři vydávají.